

סדר נשים | מסכת נדרים נ"ד-ס"ג | שבת פרשת מקץ | כ"ד-ל' כסלו תשפ"ג (18-24 דצמבר 2022)
Seder Nashim | Masechet Nedarim 54-60 | Shabbat Parashat Miketz | 24-30 Kislev (Dec. 18-24)

**חג חנוכה
מנח!**

Daf 54: BLOOD DONATION

דף נ"ד: תרומת דם

Donating blood saves lives because donations are used to save the lives of sick or wounded people who have lost a lot of blood and for whom doctors must insert new replacement blood into their bodies. During Rabbinic times, some people customarily drew some of their blood for personal health reasons. We learn on this *daf* that after blood is removed from a person's body, that person is prohibited from eating various types of food thought to be harmful. A person from whom blood has been drawn was urged to avoid foods such as cheese and milk.

What should be done by a person who donates blood or has blood drawn for medical purposes? That person needs to perform *netilat yadayim* (ritual handwashing).

Just like *netilat yadayim* is necessary after a haircut or after clipping one's nails, so, too, is it necessary after the removal of blood.

תרומת דם מצילה חיים, מפני שבתרומות הדם משתמשים להציל חיים של חולים או של פצועים המאבדים דם רב והרופאים צריכים להכניס לגופם דם חדש. בתקופת חז"ל היו אנשים שנהגו להקזי (להוציא) מדמם גם לצרה הבריאות של עצמם. בדף זה בתלמוד לומדים כי אחר שמוציאים דם מגופו של אדם אסור לו לאכל סוגים שונים של מאכלים, כי הם עלולים להזיק לו, ובמיוחד עליו להמנע ממאכלים שהתלמוד מונה, ביניהם גבינה וחלב. מה פן יש לעשות לאחר שאדם תורם דם או מוציא דם לצרה רפואי? עליו לטל ידים. כשם שאחר תספורת ואחר גזיזת צפרנים צריך לטל ידים, כך גם אחרי הוצאת דם צריך לטל ידים.

Daf 55: THE "SHE'HAKOL" BLESSING OVER MUSHROOMS

דף נ"ה: ברכת "שהכל" על פטריות

The *beracha* (blessing) "*she'hakol nihiyeh b'Devaro*" (that all things come into existence by His word) is recited over all foodstuffs that did not grow from the ground. For example, animals, fish, and birds do not grow from the ground. Before consuming their flesh, we recite "*she'hakol*." The *beracha* "*Boreh pri ha'adamah*" (Creator of the fruit of the earth) is recited over all produce that grows from the ground. The *beracha* recited over produce that grows on a tree is even more significant: "*Boreh pri ha'etz*" (Creator of the fruit of the tree).

On this *daf*, we learn that the *beracha* "*she'hakol nihiyeh b'devaro*" is recited over truffles and mushrooms. We are familiar with mushrooms mainly in metal cans and, occasionally, sprinkled on pizza. **Mushrooms look like a vegetable. If so, why is the blessing "*she'hakol nihiyeh b'devaro*" recited over them?** While it is true that mushrooms do grow on the ground, they **do not grow** from the ground. They have no roots, and the source that powers their growth is not from the soil, but from the moisture in the air. **Therefore, mushrooms are not considered produce or growth of the ground.**

כל דבר שאינו גדל מן הארץ - ברכתו "שהכל נהיה בדברו", למשל, בהמות, דגים ועופות, אינם גדלים מן הקרקע ולפיכך ברכתם "שהכל". כל דבר שגדל מן הארץ ברכתו "בורא פרי האדמה", ואם הוא יוצא מן העץ שעל הארץ, ברכתו חשובה עוד יותר: "בורא פרי העץ".

בדף זה לומדים כי על כמהין ועל פטריות מברכים "שהכל נהיה בדברו". אנו מכירים את הפטריות בעקר מקפסאות השמורים, ולפעמים גם מפזרים אותן על פיצה. הפטריות נראות כמו ירק, אם כן מדוע ברכתן "שהכל נהיה בדברו"? ובכן, הפטריות אכן גדלות על הקרקע אבל אינן צומחות מהקרקע. אין להן שרשים וכח הגדילה שלהן אינו מן האדמה אלא מן הלחות שבאוויר ולכן אינן נחשבות גדולי קרקע.

Daf 56: THE HOUSE AND THE UPPER STORY

During Talmudic times, many buildings were built with one story on top of the other. **The second story was called “*aliya*” (ascension, upper story)** because it was necessary to go up to it via a staircase, which was less convenient.

Once, there was a man who had a house with an *aliya*. The man said to his friend: “I would like to sell you a house.” The friend agreed, paid the money, and transported his belongings to the new house on a cart. The buyer and all the members of his family were incredibly excited about the new house. Then, behold, when they arrived at the house, the buyer got off the donkey and the man went to open the door. To his surprise, the man discovered the seller had not moved out any of his belongings and was seated in his armchair sipping tea.

“Excuse me,” the buyer said in astonishment, “Perhaps I was mistaken? Didn’t we agree today was the day I could move into the house I bought?” “Yes, of course,” the seller replied, “you can enter. Go upstairs, to the upper story, that is your apartment!” The buyer was stunned. “The *aliya*?! Are you kidding? I bought the house, not just the upper story!” **The Talmud states that in such a case — the judgment would be in favor of the seller** because people do also refer to an *aliya* as a “house.” Therefore, the seller can say he only intended to sell the upper floor and not the first floor.

דף נ"ו: "הבית והעלייה"

בתקופת התלמוד היו בתים רבים בנויים קומה על גבי קומה. הקומה השנייה נקתה "עלייה" מפני שצריך לעלות אליה במדרגות ולכן היא פחות נוחה. מעשה באדם שהיה לו בית עם עלייה והוא אמר לחברו: "ברצוני למכר לך בית". הסכים החבר, שלם את הכסף והוביל את חפציו על עגלת משא אל הבית החדש.

הקונה וכל בני משפחתו התרגשו מאד לקראת הבית החדש. והנה, הם הגיעו אל הבית, הקונה ירד מן החמור, נגש אל דלת הבית כדי לפתח אותה ולהפתעתו גלה כי המוכר כלל לא פנה את חפציו, אלא הוא יושב בתוך כרסותו ולוגם תה.

"סליחה" אמר הקונה בתדהמה, "אולי טעיתי? לא ספמנו שהיום אני יכול להפנס לבית שקניתי?". "כן, בודאי", השיב המוכר, אתה יכול להפנס. עלה לעלייה למעלה, זו הדירה שלך!". תמה הקונה: "עלייה?! מה פתאום? אני קניתי את הבית, לא את העלייה!". התלמוד אומר שבמקרה שכזה - הצדק דווקא עם המוכר, כי בני אדם קוראים לעלייה גם בשם "בית", ולכן המוכר יכול לומר שהתכוון לעלייה ולא לקומה הראשונה.

Daf 57: THE OLD TREE AND THE YOUNG BRANCH

Isaiah was a veteran farmer. For many years he had grown fruit trees in large orchards and sold his produce in the marketplace. One day, a brilliant idea popped into Isaiah's head. Isaiah shared the thought with his friend Shemaya: "Listen, you know that the Torah commanded us not to eat the fruit of the tree in the first three years after it was planted." "Certainly," replied Shemaya, **for the first three years the fruits of the tree have the status of *orlah* and are prohibited to eat.** "Well done," Isaiah said, and continued to explain his idea: **"I want to take a young branch with fruit and install (join) it into an old tree... that way I will not need to wait three years because the tree from which the fruits grow is already more than three years old."** "You don't say."

The two men went to the rabbi of the village, and the rabbi explained to them that **on this daf of Talmud we learn that any fruit that grew on a young branch which was less than three years old and was later attached to an old tree is also deemed to be *orlah*.** Why? Because the fruit grew primarily on the young branch when it was still attached to the young tree, and therefore that fruit is *orlah*. Indeed, if during the following year the fruits started to grow on the branch once it was already attached to the old tree, those fruits will no longer be *orlah*, because they began to grow on the old tree.

דף נ"ז: העץ הזקן עם הענף הצעיר

ישעיהו היה חקלאי ותיק. שנים רבות הוא מגדל עצי פרי בפרדסים גדולים ומשוך את תוצרתו לשוקים. באחד הימים עלה רעיון מבריק בראשו של ישעיהו, והוא ספר אותו לידידו שמעיה: "שמעיה, אתה הרי יודע שהתורה צותה אותנו שלא לאכל מפרות העץ בשלוש השנים הראשונות לנטיעתו." "ודאי", הגיב שמעיה, "בשלוש השנים הראשונות פרות העץ הם ערלה ואסור לאכל אותם." "יפה מאד", אמר ישעיהו, והמשיך לשטח את רעיונו: "אני רוצה לקחת ענף צעיר עם פרות ולהרכיב (לחבר) אותו לתוך עץ זקן... כך אני ארויח שלא אצטרך לחכות שלוש שנים כי העץ שבו גדלים הפרות כבר אינו בן שלוש שנים. מה אתה אומר?".

השנים הלכו אל רב המושב והוא הסביר להם כי בדף זה בתלמוד לומדים שגם פרות שגדלו על ענף צעיר שעוד לא בן שלוש שנים וחבר לעץ זקן - הם ערלה. מדוע? מפני שהפרות גדלו בעקר על הענף הצעיר כשהיה מחבר לעץ הצעיר ולכן הם ערלה. אכן, בשנה הבאה אם הפרות יתחילו לצמח על הענף כשהוא כבר מחבר לעץ הזקן, הם לא יהיו ערלה, כי התחילו לגדל בעץ הזקן.

Daf 58: COLOR OF ONIONS DURING THE SABBATICAL YEAR

During the *shmittah* (sabbatical) year, it is prohibited to intentionally plant anything at all. But, if a seed falls onto the ground and grows without human intervention, what is the status of the produce? According to Torah law, it is permissible to eat that produce, but *Chazal* ruled it prohibited to be eaten. Once, there was a man who possessed onions that grew immediately before the start of *shmittah* and which he stored in his field. Then, lo and behold, at the peak of *shmittah*, he went to check what was happening with his onions and discovered they had sprouted new leaves. Apparently, the onions the man placed on the ground had been absorbed by the soil, taken root, and subsequently grew leaves. Now, as a result, it was prohibited to consume those onions, as they had grown during *shmittah*.

Regarding this matter, the Talmud states it is necessary to examine the color of the leaves. If the leaf color is dark green, almost black, that is a sign the onions indeed grew from the ground. But if their color was pale green, that is a sign the onions did not grow from the ground but sprouted solely from inside the onion, and therefore the onions would be permissible to eat.

על כן אומר התלמוד שצריך לבדוק את צבע העלים. אם צבעם ירק כהה, כמעט שחור - סימן שבאמת הם גדלו מן האדמה. אך אם צבעם ירק חור - סימן שלא צמחו מן האדמה אלא גדלו מתוך הבצל בלבד ולכן הבצלים מתרים באכילה.

דף נ"ח: צבע הבצלים בשנת השמטה

בשנת השמטה אסור לזרע מאומה. אבל, אם זרע נפל באדמה וצמח, מה דינו? מדין תורה מתיר לאכול אותו, אך ת"ל תקנו שאסור לאכול אותו. מעשה באדם שהיו לו בצלים שגדלו בערב שנת השמטה והוא אחסן אותם בשדה שלו. והנה, בעצומה של שנת השמטה הוא הלך לבדוק מה קורה עם בצליו וגלה שהם צמחו עלים חדשים. כנראה הבצלים שהונחו על הקרקע נקלטו באדמה ושלחו שרשים לתוך האדמה ולכן הם גדלו עלים, ועכשיו הבצלים האלה אסורים באכילה כי הם גדלו גם בשנת השמטה.

Daf 59: PRIESTLY GIFTS THAT BECAME RITUALLY IMPURE

Fruits set aside as *terumah* (priestly gifts) are sacred. Meaning, the *kohen* was permitted to eat the *terumah* only if he was *tahor* (ritually pure), and only if the *terumah* itself was *tehorah*. If the *kohen* becomes *tameh* (impure), e.g., he touched a *sheretz* (crawling creature), he was prohibited from eating the *terumah* for as long as he remained impure. In addition, if the *terumah* itself becomes *tameh*, the *kohanim* are forever prohibited from eating it. Moreover, the *kohanim* are commanded to burn that *terumah*. While the *terumah* is burned, it is permissible to benefit from it, e.g., if the *terumah* was oil, it is permissible to light a candle with it and enjoy its light.

דף נ"ט: תרומה שנשמטה

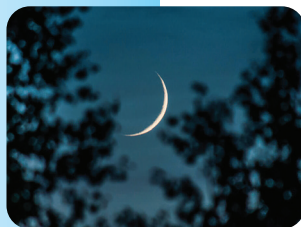
פרות התרומה שמפרישים לכהן הם קדושים, דהינו, לכהן מתיר לאכול את התרומה רק אם הוא בעצמו טהור ורק אם התרומה בעצמה טהורה. אם הכהן נטמא, הוא נגע בשרץ, למשל, אסור לו לאכול את התרומה כל עוד הוא טמא. זאת, ועוד: אם התרומה בעצמה נטמאה, אסור לכהנים לאכול לאכל אותה לעולם. כשהתרומה טמאה אסור לכהנים לאכול אותה ומצוה עליהם לשרף את התרומה. בשעה שהתרומה נשרפת מתיר להנות ממנה, למשל, אם התרומה היא שמן, אפטר להדליק בו נר ולהנות לאורו.

Daf 60: ROSH CHODESH, THE NEW MONTH

דף ס': ראש חודש

In the past, the high court in Jerusalem determined the beginning of each new month. When two witnesses who had seen the new moon appeared before them, the court would declare: "Today is *Rosh Chodesh* (the beginning of the month)." Nowadays, fixing dates for the beginnings of new months is determined according to a calendar established by Hillel II (descendant of the elder Hillel). **Some months have two days of *Rosh Chodesh*, though actually, the first day of *Rosh Chodesh* is not the beginning of the next month, but rather, the 30th day of the previous month.**

Once, a man vowed he would not benefit from his friend for the entire month. He patiently waited until the month passed, and when the 30th day arrived, he did not know whether his *neder* (vow) remained in effect. On one hand, this (30th) day is called "*Rosh Chodesh*" of the next month. On the other hand, this day was the 30th day of the outgoing month during which the man vowed. What is done? **Regarding this matter, Talmud says that on *Rosh Chodesh* the man's vow is no longer valid, because people call that day by the name "*Rosh Chodesh*" (beginning of the month) and, as such, the vow was not meant to apply to a day that is called the "*Rosh Chodesh*" of the following month.**

בְּעֶבֶר הָיוּ בֵּית דִּין הַגְּדוֹל שְׁבִירוּשָׁלַיִם מַחְלִיטִים מֵתִי יְהִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. כְּשֶׁהָיוּ בָּאִים לַפְּנֵיהֶם שְׁנֵי עֵדִים שָׂרְאוּ אֶת הַלְּבָנָה, הָיוּ בֵּית דִּין מְכַרְזִים "הַיּוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ". הַיּוֹם נִקְבְּעִים רֹאשֵׁי הַחֹדְשִׁים וְהַמוֹעֲדִים לְפִי לַיִח שֶׁתִּקַּן הַלֵּל (צֶאֱצֵאוּ שֶׁל הַלֵּל הַזֶּקֶן) לְכָל הַדּוֹרוֹת. יִשְׁנֵם חֹדְשִׁים שְׁנֵי שָׁנִי רֹאשֵׁי חֹדְשִׁים, אֲךָ לַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵינוֹ תַּחֲלַת הַחֹדֶשׁ הַבָּא אֲלָא הוּא הַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁים שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַאֲחֵרוֹן.

וְהִנֵּה, מַעֲשֶׂה בְּאָדָם שֶׁנָּדַר כִּי לֹא יִהְיֶה מַחְבְּרוֹ כָּל הַחֹדֶשׁ. הוּא הַמִּתֵּן בְּסִבְלָנוּת עַד שֶׁיִּחְלֶף הַחֹדֶשׁ וְכִשְׁהִגִּיעַ הַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁים הוּא לֹא יָדַע אִם הִנָּדַר שָׁלוֹ עֲדִין תִּקַּף. מֵצַד אֶחָד מְכַנֶּה הַיּוֹם הַזֶּה בְּשֵׁם "רֹאשׁ חֹדֶשׁ" שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַבָּא. מֵצַד שְׁנֵי הָרִי הַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁים שֶׁל הַחֹדֶשׁ שֶׁעָלָיו הוּא נָדַר. מֶה עוֹשִׂים? עַל כֵּךְ אֹמֵר הַתְּלִמּוּד שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִדְרוֹ כְּבָר אֵינוֹ תִקַּף כִּי בְּנֵי אָדָם מְכַנִּים אֶת הַיּוֹם הַזֶּה בְּשֵׁם "רֹאשׁ חֹדֶשׁ", וְלִכֵּן הַנוֹדֵר לֹא הַתְּכַנֵּן שֶׁנָּדַרוֹ יַחֲוֹל גַּם עַל הַיּוֹם שֶׁקוֹרְאִים לוֹ "רֹאשׁ חֹדֶשׁ" שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַבָּא.

D'VAR TORAH: PARASHAT MIKETZ

דְּבַר תּוֹרָה: פְּרַשַׁת מִקֵּץ

What precisely made Pharaoh believe in the solution to Yosef's dream? After all, there were *chartumim* (sorcerers) who offered different, varied solutions. Why did Pharaoh believe Yosef? When the Torah describes Pharaoh's dream, it says: "Pharaoh dreamed, and behold, he stood upon the Nile." However, when Pharaoh described his dream to Yosef, he said: In my dream, I am standing on the bank of the Nile." Yosef revealed to Pharaoh the difference between the king's description of the dream and what the king had actually dreamed. Pharaoh was astounded by Yosef's comprehension, thus, Pharaoh realized that Yosef indeed offered the real interpretation. King David alluded to this interpretation in a verse in *Tehillim* (Psalms 81:6): "As a testimony for Yosef, He ordained it, when he came out of the land of Egypt, [he said] 'I understood a language I had not known.'" What led Yosef to become second in command to the king of Egypt was his statement of the word "*s'fat*" (on the banks), which was not in the original dream and which Pharaoh added, and so he heeded Yosef.

מֶה גָּרַם לַפְּרַעֲה לִהְיוֹת לְהֶאֱמִין דּוֹקָא לַפְתָּרוֹן חִלּוּמוֹ שֶׁל יוֹסֵף? הָרִי הָיוּ שֵׁם חֲרַטְמִים שֶׁהֲצִיעוּ פְתָרוֹנוֹת שׁוֹנִים וּמְגוּנִים, וּמַדּוּעַ פְּרַעֲה הֶאֱמִין דּוֹקָא לְיוֹסֵף? כְּשֶׁהִתְוַרָּה מִתְאַרְתַּת אֶת חִלּוּמוֹ שֶׁל פְּרַעֲה נֶאֱמַר- "וּפְרַעֲה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיָּאֵר". אֲוֹלָם, כְּשֶׁהוּא מְתַאֵר לְיוֹסֵף אֶת חִלּוּמוֹ הוּא אֹמֵר- "בְּחִלְמִי הִנְנִי עֹמֵד עַל שֵׁפַת הַיָּאֵר". יוֹסֵף מְגַלֵּה לַפְּרַעֲה אֶת הַשְּׁנוּי שֶׁחָל בֵּין תֵּאוֹר הַחִלּוּם לְבֵין מֶה שֶׁהוּא חָלַם בְּפִעֻלָּה, וּפְרַעֲה נִדְהַם מִיִּדְעֵתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וּבְכֵךְ מִבֵּין שֶׁהוּא אֵכָן מִבֵּיא עִמּוֹ אֶת הַפְּתָרוֹן הָאֱמִתִּי. לְכֵךְ רָמַז דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּפִסְוִק בְּתֵהִלִּים- "עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, בְּצֵאתוֹ עַל אֲרֶץ מִצְרַיִם, שֵׁפֶת לֹא יָדַעְתִּי אֲשַׁמְעֵנִי"- מֶה שֶׁהוֹבִיל אֶת יוֹסֵף לְהִיּוֹת הַמַּשְׁנֶה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם הִיא הַמְּלָה "שֵׁפֶת" שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּחִלּוּם הַמְּקוֹרֵי וְאוֹתָהּ הוֹסִיף פְּרַעֲה וְהִשְׁמִיעַ לְיוֹסֵף.